

מוטעמי תורת זילים

פרשת ויצא – גלגול נשמות ישראל בצאן לבן

יעקב אבינו עבד במשך ארבעה עשרה שנה בצאן לבן בעבור שתי בנות לבן, רחל ולאה. בתקופה זו עבד יעקב בנאמנות רבה כפי שאעיד על עצמו "וְאֶתְנָהּ יְדַעְתָּן כִּי בְּכָל כַּחַי עֲבַדְתִּי אֶת אַבְיָיִךְ" (בראשית לא, ו) (מדרש תנחומא פרשת בלק אות יב). **יעקב אבינו ביקש לקבל בשכר עבודתו צאן מצאנו של לבן הארמי**, כפי שאמר ללבן "כִּי מָעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לָרֶב וַיִּבְרָךְ ה' אֶתְךָ לְרַגְלֵי וְעַתָּה מֵתִי אֶעֱשֶׂה גַם אֲנֹכִי לְבֵיתִי: וַיֹּאמֶר מָה אֶתָּן לְךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֶּן לִי מְאוּמָה אִם תַּעֲשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אֲרַעָה צֹאנְךָ אֲשֶׁמֶר: אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנְךָ הַיּוֹם הַסּוּר מִשָּׁם כֹּל שֶׁהוּא נִקְדָּה וְטָלוּא וְכָל שֶׁהוּא חוּס בַּפְּשָׁבִים וְטָלוּא וְנִקְדָּה בְּעֵצִים וְהָיָה שְׂכָרִי: וְעַתָּה בִּי צְדָקְתִּי בְּיוֹם מָחָר כִּי תָבוֹא עַל שְׂכָרִי לִפְנֵיךָ כֹּל אֲשֶׁר אֵינְנוּ נִקְדָּה וְטָלוּא בְּעֵצִים וְחוּס בַּפְּשָׁבִים גָּנוּב הוּא אֶתְיִי" (בראשית ל, ל-לג).

יעקב אבינו עבד שש שנים עבור הצאן שקיבל מלבן הארמי בנוסף על ארבע עשרה השנים הראשונות, ופעל בדרכים מיוחדות (ירבינו בחיי בראשית לו, לד) **ובהם סודות גדולים ונפלאים** (מדרש לפירושים דרוש הט"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובין נא"ה וישלח) **על מנת להגדיל את הצאן שיפול בחלקו שנאמר "ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולווי וערמונו ויפצל בהו פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על המקלות: ויצג את המקלות אשר פצל בהרטים בשקתות המים אשר תבאן הצאן לשותות לנכח הצאן ויחמקנה בבאן לשותות: ויחמו הצאן אל המקלות ותלדן הצאן עקדים וטלאים"** (בראשית ל, לו – לט).

ויש להבין, מדוע יעקב אבינו התאמץ להגדיל את צאנו מתוך הצאן של לבן והשקיע עבור זה שש שנים של עבודה?

בצאן של לבן הארמי היו מוטמנות הנשמות של עם ישראל

בעקבות חטא אדם הראשון וחטאיהם של שאר הדורות, נפלו כמה נצוצי קדושה' (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל בן עזריאל על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר, נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, מדרש לפירושים לר' אליעזר פישל מסטריוזב דרוש הט"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובין נא"ה וישלח) **שהם ששים רבוא** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, יב ד"ה שאינה נכנסת עמו, עפ"י אמרי נועם' פרשת ויגש ד"ה ואם ידעת ויש בם אנשי חיל) **נשמות ישראל** (מדבר קדמות' להחיד"א י אות לג, ידבש לפי להחיד"א מערכת צ' אות טו בשם הרב נזר הקודש' פרשת ויצא, עפ"י אמרי נועם' פרשת ויגש ד"ה ואם ידעת ויש בם אנשי חיל) **אל תחת רשותו של לבן הארמי אשר היה שורש 'החיצונים'.** נשמות אלו התגלגלו למדרגת בעלי חיים בתוך הצאן של לבן הארמי, והיו תחת רשותו (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל בן עזריאל על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש), **מסורות בידו** (עריבי נחל' פרשת נצבים דרוש ד"ה וזה סוד האבות) **ומוסתרות בתוך הצאן שלו** (מגיד מישרים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו סוף פרשת תולדות).

זה היה עיקר סיבת הליכת יעקב לביתו של לבן, על מנת להוציא את ששים רבוא נשמות ישראל שהיו בלועות בתוך צאן לבן (אמרי נועם' פרשת ויצא ד"ה ויצא יעקב וכו'). **כי יעקב עצמו היה נשמתו של אדם הראשון ובא לתקנו** (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל בן עזריאל על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, נזר הקודש' על בראשית רבה עג, יב ד"ה שאינה נכנסת עמו, מדרש לפירושים' דרוש הט"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובין נא"ה וישלח) **והיה רועה את צאנו של לבן הארמי הרשע** (עריבי נחל' פרשת נצבים דרוש ד"ה וזה סוד האבות) **שהיה ראש לכל הקוסמים ובהנהגת 'החיצונים'** (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר), **בכדי להוציא משם את אותם 'חיילות קדושה'** (מגיד מישרים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו סוף פרשת תולדות). **לכן כאשר בא צאן לבן לראשונה בפני יעקב אבינו, הוא "רָאָה" שהיו שם נשמות קדושות** (קונטרס' עט רצון' להחיד"א פרשת ויצא אות ב) **ונכמרו רחמיו עליהן להשקותן כמו שנאמר "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רְחֵל בַּת לָבָן אַחֵי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לָבָן אַחֵי אִמּוֹ וַיִּגֶשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשְׁק אֶת צֹאן לָבָן אַחֵי אִמּוֹ"** (בראשית כט, י) (ירשפי אשי' על התהלים מזמור עח) (להרחבה על תיקון אדם הראשון על ידי יעקב אבינו ראה מאמרנו לפרשת מקץ – יתיקונו של יעקב אבינו).

כאשר החל יעקב אבינו לעבוד אצל לבן הרשע היה ללבן רק מעט צאן (בראשית רבה' עג, ח) **כי האריות היו אוכלים בכל יום מצאנו. ובזכות בואו של יעקב זה נפסק** (בראשית רבה' עג, יא). **וכן לפני שהגיע יעקב אל לבן היתה מגיפה בצאנו והתכלה כמעט כל הצאן** (ילקוט שמעוני' פרשת ויצא רמז קל). **וזה מה שאמר יעקב על צאן לבן "כִּי מָעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לָרֶב וַיִּבְרָךְ ה' אֶתְךָ לְרַגְלֵי"** (בראשית ל, ל), **"מַעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לִפְנֵי"** – **הם שבעים צאן** (בראשית רבה' עג, ח) **בלבד, שהיו ללבן הארמי בבוא יעקב אליו** (יצמח דוד' למחבר שו"ת בית דוד פרשת וישלח דף צב ע"א ד"ה ויהי לי שור) **והם היו כנגד שבעים נפש שירדו למצרים שנאמר "וְעֵינֶיךָ וְאֶמְרֶיךָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרַמֵּי אֲבֹד אָבִי וַיִּרְדַּ מִּצְרַיִמָּה וַיִּגְרַר שָׁם בַּמֵּתִי מֵעַט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גְדוֹל עֲצוּם וָרֶב"** (דברים כו, ה) **"בַּמֵּתִי מֵעַט" – הם שבעים נפש שירדו למצרים** (בראשית רבה' עג, ח) **שעולים בקנה אחד עם שבעים הצאן של לבן** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט).

יעקב אבינו הרפה את צאנו כדי למשוך את נשמות ישראל

יעקב אבינו היה מעוניין להרבות את צאנו בשביל להוציא את כל (מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה ויהי בירושלמי) **'נצוצי הקודש' הכלולים בצאן של לבן** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר, מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה

ויהי בירושלמי) הנמצאות בשבי. וזו הייתה כוונתו (מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה ויהי בירושלמי) מגמתו וחפצו (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר) בכל אותן השנים, לברור את הניצוצות האלו מתוך החושך (מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה ויהי בירושלמי) ולמשוך אותם אליו אל תחת רשות הקדושה (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר). ולצורך כך יעקב שמר משך עשרים שנה על הצאן (עפ"י 'מאורי אורי' לר' מאיר בייקיאם פרשת וישלח דף כז ע"א ד"ה ונלע"ד עם הקדמת הרב) והתאמץ במרעה צאנו (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה בביריא דלבן) על מנת להוציא את נשמות ישראל משם (נדבש לפי מערכת ל אות יד), וכפי שגם רמזה לו רבקה אמו על עם ישראל הנקראים "צאן" כאשר אמרה "לך נא אֶל הצאן וקח לי משם" (בראשית כז, ט) (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל על בראשית רבה סה, י ד"ה אם מצאת). וכל מעשיו של יעקב היו ברשות ה' יתברך (נדבש לפי להחיד"א מערכת ל אות יד).

יעקב אבינו התחכם וייחס את הצאן בתחבולות שונות באמצעות הצגת המקלות לעיני הצאן (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, 'ערבי נחלי' פרשת נצבים דרוש ב ד"ה יזוה סוד האבות') כאשר היה בהם שלושה גוונים "מִקְל לְבָנָה לַח וְלוֹז וְעֶרְמוֹן" (בראשית ל, לו) שהם כנגד שלושת המדרגות של הנפשות בישראל, "מִקְל לְבָנָה לַח" שהוא לבן לגמרי – כנגד החסד, "לוֹז" שהוא אדום – כנגד הגבורה והדין, "עֶרְמוֹן" שהוא גוון ממוצע – כנגד הרחמים. ויעקב פיצל פצלות לבנות ב"לוֹז" וב"עֶרְמוֹן" להטות נפשות אלו קצת כלפי החסד ולהמתיקן (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר). ועל ידי המקלות עשה פועל דמיוני לפעולה הרוחנית של הפרדת נשמות ישראל הקדושות מתוך צאן לבן (מאמר אם כל חי' להרמ"ע מפאנו סימן ט) והפריד את הצאן שהיה בו (ילב אריה' לר' יהודה אריה לייב האשקי פרשת שמות אות ט ד"ה והנה כאשר) נפשות קדושות (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה בביריא דלבן, 'מטה אהרן' לר' אהרן דרשן פרשת ויחי דף לו ע"ב טור ב ד"ה המדרש הזה) הראויות לצאת מתחת יד לבן, כדי שילכו עמו (בראשית ל, מ) (ילב אריה' פרשת שמות אות ט ד"ה והנה כאשר).

אמנם את הצאן עם הנפשות הפגומות שמצד 'החיצונים' הניח יעקב ביד לבן (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה בביריא דלבן) וכפי שנאמר "וְהַפְּשָׁבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פָּנֵי הַצֹּאן אֶל עֶקֶד וְכָל חוּם צֹאן לָבָן וַיִּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוּ וְלֹא שָׂתָם עַל צֹאן לָבָן" (בראשית ל, מ) (ילב אריה' פרשת שמות אות ט ד"ה והנה כאשר), וכך הבדיל בין 'הקודש' ל'חול' (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה בביריא דלבן). וכל מה שעשה יעקב אבינו הצדיק להרבות צאנו לא היה עבור חמדת הממון חס ושלוש, אלא כל מגמתו וחפצו היה למשוך את הצאן אל תחת רשותו שהיא רשות הקדושה ואחר כך שיעלו למדרגת אדם. לפי שהם היו שלומי אמוני בית ישראל הנקראים בשם 'אדם' (ראה גמ' בבא מציעא דף קיד ע"ב) על שהם משורש האדם הראשון (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש) שהוא יעקב אבינו. ובוה צדקו דרכיו של יעקב עם לבן, והוא לא עשק אותו חלילה במרמה בעת הצגת המקלות, אלא רק בא להציל את שלו ולתקן את 'ניצוצי הקודש' שהיו תלויים בו בעת גלגולו באדם הראשון (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר).

בצאן היו נשמות בני אדם והיה בהם דעת להכיר שתיקונם הוא על ידי יעקב. לכן נאמר ליעקב "וַיֹּאמֶר שָׂא נָא יַעֲקֹב וְרָאָה כָּל הַעֲתִידִים הַעֲלִים עַל הַצֹּאן עֶקְדִים וְנִקְדִים וְנִבְרָדִים" (בראשית לא, יב), "העללים על הצאן" – שהיו עולים מאליהם (יצמח דוד' למחבר שו"ת בית דוד פרשת וישלח דף צב ע"א ד"ה ויהי לי שור). וכיון שעוד כמה נפשות עדיין היו שקועות בתוך צאנו של לבן, לכן מלאכי השרת בעצמם (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר) היו מסייעים לו (ילב אריה' פרשת שמות אות ט ד"ה 'והנה כאשר' מיהילקוט' בשם ר' הונא דבית חורין) ומעבירים אותם מצאן לבן לצאנו (ראה בראשית רבה עג, י), וכפי שאמר יעקב "וַיִּצַל אֱלֹקִים אֶת מִקְנֵה אַבְיָכֶם וַיִּתֵּן לִי" (בראשית לא, ט) כלומר שהצילו המלאכים את המגולגלים מתחת יד לבן (ילב אריה' פרשת שמות אות ט ד"ה 'והנה כאשר' מיהילקוט שמעוני' בשם ר' הונא דבית חורין). ויש אומרים שהצאן הובא אל יעקב באמצעות 'ענני כבוד' (ראה בראשית רבה עג, י) בדומה למה שעתידיים ענני הכבוד לשאת את ישראל בעת לכתם במדבר (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר).

יעקב הבין שצריך לברר את 'הנשמות הקדושות' מבית לבן כשם שאמו התבררה משם (קונטרס 'עט רצון' על התורה להחיד"א פרשת ויצא אות ב). לכן הוא חשב לקחת את ארבע בנות לבן ועל ידי כן יזכה שהנשמות הקדושות האלו יבואו בבניו, היות שאצל הגויים גם בנות יורשות והן יירשו את נשמות הצאן של לבן אביהן. לכן כאשר יעקב שוחח עם רחל ולאה הוא פנה אליהן בלשון זכר שנאמר "וַיִּצַל אֱלֹקִים אֶת מִקְנֵה אַבְיָכֶם וַיִּתֵּן לִי" (בראשית לא, ט) לפי שכל מקום שבו בת יורשת קורא לה הכתוב בלשון זכר, וכאן הן צריכות לרשת את נשמות עם ישראל. וכן מצינו אצל בנות צלופחד שירשו נחלה ונאמר להן בלשון זכר "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: כִּן בְּנוֹת צִלְפָּחַד דְּבָרְתָן נָתַן וַתִּתְּנֶנּוּ לָהֶם אַחֲזֵת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵי אַבְיָהֶם וְהָעֵבֶרְתָּ אֶת נַחֲלַת אַבְיָהֶן לָהֶן" (במדבר כז, ו-ז) שכאשר הבנות יורשות הרי הן עומדות במקום הזכרים ונקראות בלשון זכר (כילי יקר' במדבר כז, ז).

לבן הארמי ניסה למנוע מיעקב אבינו לקחת את נשמות ישראל

לבן הארמי הציע ליעקב אבינו שכר על עבודתו שנאמר "וַיֹּאמֶר נִקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתְּנָה" (בראשית ל, כח). אך יעקב אבינו ענה שכל העבודה שלו היא עבור המקנה להוציא אותו מתחת ידו שנאמר "וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶתָּה יְדַעְתָּ אֶת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנֶיךָ אֵתִי: כִּי מָעַט אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לָרֶב וַיִּבְרָךְ ה' אֶתְּךָ לְרַגְלֵי וְעַתָּה מֵתִי אֶעֱשֶׂה גַם אֲנֹכִי לְבֵיתִי: וַיֹּאמֶר מַה אֶתֶּן לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֶּן לִי מֵאוּמָה אִם תַּעֲשֶׂה לִי הַדָּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אֶרְעֶה צֹאנְךָ אֲשֶׁמֶר: אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנְךָ הַיּוֹם חֹסֵר מִשָּׁם כָּל שָׂה נִקְדָּ וְטִלּוּא וְכָל שָׂה חוּם בְּפִשְׁבִים וְטִלּוּא וְנִקְדָּ בְּעֵזִים וְהָיָה שְׂכָרִי: וְעַתָּה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מַחֵר כִּי תָבֹא עַל שְׂכָרִי לִפְנֵיךָ כָּל אֲשֶׁר אֵינְנִי נִקְדָּ וְטִלּוּא בְּעֵזִים וְחוּם בְּפִשְׁבִים גָּנוּב הוּא אֵתִי: וַיֹּאמֶר לָבָן הֵן לוֹ יְהִי כְדַבְּרְךָ" (בראשית ל, כח-לד). ועל פי זה מובן גם מה שאמר יעקב ללבן כאשר הוא רדף אחריו "לוֹלִי אֶלְקִי אֲבִי אֶלְקֵי אֲבָרְהָם וַיַּפְחַד אֶלְקֵי אֲבָרְהָם וַיַּפְחַד אֶלְקֵי אֲבָרְהָם לִי כִּי עֲתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי" (בראשית לא, מב), "ריקם שְׁלַחְתָּנִי" – ריקם מהנשמות המגולגלות. ואין כוונתו למעות ונכסים שהרי טוב העולם הזה לא היה נחשב בעיני יעקב (ילב אריה' פרשת שמות אות ט ד"ה 'והנה כאשר').

יעקב אבינו השקיע שש שנים בכדי לאסוף את כל נשמות ישראל שהיו בצאן ולהחזיק בהם (יכסא רחמים' להחיד"א על מסכת סופרים פרק כא הלכה ט בפירוש ד"ה הא למדת), **עד שהם הגיעו לסך של שש מאות אלף צאן** (רבינו בחיי' בראשית ל, ל ד"ה כי מעט), **והיה זה בדומה לישראל שירדו בשבעים נפש למצרים ויצאו כשהם ששים רבוא** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, 'ערבי נחל' פרשת נצבים דרוש ב ד"ה ולכן איתא במדרש) **נשמות זכרים** (ערבי נחל' פרשת נצבים דרוש ב ד"ה ולכן איתא במדרש). **לכן נאמר על יעקב אבינו "וַיִּפְרָץ הָאֵישׁ מֵאֵד מֵאֵד וַיְהִי לוֹ צֹאן רַבּוֹת"** (בראשית ל, מג) (בראשית רבה' עג, ח) **וגם נאמר על עם ישראל במצרים "וַיִּרְבּוּ הָעָם וַיַּעֲצֵמוּ מֵאֵד"** (שמות א, כ) (צמח דוד' למחבר שו"ת בית דוד פרשת וישלח דף צב ע"א ד"ה ויהי לי שור). **ולזה רמזו בניו של לבן ואמרו "לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַקְּבָד הַזֶּה"** (בראשית לא, א), **שהתיבה "מֵאֲשֶׁר" הוא ראשי תיבות "שש מאות אלף רגלי", שהם נשמות ישראל שהתגלגלו אחר כך בבני אדם ועלו במצרים** (יאמרי נועם' לר' מאיר מדז'יקוב פרשת ויגש ד"ה ואם ידעת ויש בם אנשי חיל).

יעקב אבינו הצליח להוציא את נשמות ישראל מצאן לבן (עפ"י 'תרגום יונתן' בראשית לא, ט, 'מגיד מישרים' סוף פרשת תולדות) **ולהעבירם תחתיו** (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת י' אות לג, 'דבש לפי' להחיד"א מערכת צ' אות טו) **על ידי הצגת המקלות אל מול הצאן** (מדרש לפירושים' לר' אליעזר פישל מסטריזוב דרוש הטי"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובכן נ"א"ה וישלח). **ועל כך אמר יעקב אבינו לבנותיו של לבן "וַיֵּצֵא אֶלְקִים אֶת מְקַנְהָ אֲבִיכֶם וַיִּתֶן לִי" (בראשית לא, ט) ובפירוש "וַיֵּצֵא" יש משמעות של "רוקן" – כלומר שהוא רוקן את לבן** (עפ"י 'תרגום יונתן' המיוחס ליונתן בן עוזיאל בראשית לא, ט, 'מגיד מישרים' סוף פרשת תולדות). **וכך היה גם בגשמיות, שאחרי שיצא יעקב מבית לבן מתו כל עדרי צאנו של לבן הנותרים והוא נעשה עני שנאמר "וַיִּשְׁפֹּם לָבֶן בַּבֶּקָר וַיִּנְשֹׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיִּבְרָךְ אֶתְהֶם וַיִּלָּךְ וַיִּשָּׁב לָבֶן לְמִקְמוֹ" (בראשית לב, א), "וַיִּשָּׁב לָבֶן לְמִקְמוֹ" – שחזר להיות עני כפי שהיה מצבו לפני שבא יעקב לביתו (ראה 'בראשית רבה' עג, טו). ולבן ניסה לפתות את יעקב אבינו בעושר רב ולהחזיר אותו ואת הצאן תחתיו, ואם יעקב היה חוזר בשביל הממון – היה נאבד העולם** (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת י' אות לג, 'דבש לפי' להחיד"א מערכת צ' אות טו).

נגיעת לבן בצאנו של יעקב אבינו גרמה לקלקול בנשמות ישראל

על ידי שאדם נוגע בחפץ הוא יכול להשפיע עליו רוחניות, לתקנו או לקלקלו. **כך זה עם הצדיקים אשר במישוש ידיהם הם יכולים להמשיך קדושה ורפואה**. לכן כאשר נעמן שר צבא מלך ארם בא אל אלישע הנביא על מנת שירפא אותו מצרעתו, כעס נעמן על אלישע הנביא שלא יצא לקראתו לגעת בו שנאמר **"וַיִּקְצַף נְעֻמָן וַיִּלָּךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַרְתִּי אֵלַי יֵצֵא יְצֹא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם ה' אֵלְקִינוּ וְהִנֵּי יָדוֹ אֶל הַמָּקוֹם וְאֶסֶף הַמְצָרְעָ" (מלכים ב' ה, יא) כלומר נעמן כעס לפי שאלישע היה יכול לצאת אליו להניח ידו במקום הצרעת ועל ידי כן להפסיק את הצרעת שאחזה בו (יחקל יצחקי' מספינקא פרשת ויצא ד"ה ויחר ליעקב).**

ולעומת הצדיקים יש את הרשעים הטמאים שכאשר הם ממששים בידם חפץ גורמים לטומאה וקלקול. לכן כאשר לבן רדף אחרי יעקב בטענה כי גנבו לו את התרפים, אמר לו יעקב **"הֲכָר לָךְ מֶה עָמַדִי וְקַח לָךְ"** (בראשית לא, לב) כלומר שציווה כי יכיר בעיניו בלבד מה שייך לו אבל יזהר לא לגעת בידיו הטמאות ברכוש. אולם לבן לא שמע בקולו שנאמר **"וַיִּמְשֹׁשׁ לָבֶן אֶת כָּל הָאֶהָל וְלֹא מָצָא" (בראשית לא, לד), ועל ידי שלבן מישש בידיו גם את הצאן, הוא גרם להם לקלקול כזה שלא יוכלו להיתקן על ידי יעקב אבינו עד אחרי שיתגלגלו בגלות מצרים** (יחקל יצחקי' מספינקא פרשת ויצא ד"ה ויחר ליעקב). שכן היה לבן סבור שכל הנשמות החבוים בתוך הצאן היו ברשותו ויעקב לקח אותם ממנו כפי שאמר **"וַיַּעַן לָבֶן וַיֹּאמֶר אֵל יַעֲקֹב הַבְּנוֹת בְּנֹתַי וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצֹּאן צֹאנִי וְכָל אֲשֶׁר אֶתָּה רֹאֵה לִי הוּא" (בראשית לא, מג) (ספר 'מתתיה' על התורה פרשת שמות דף כב ע"ב ד"ה ועדין צריכים).**

ועל כך חרה ליעקב מאוד והוא אמר ללבן **"מֵה פִּשְׁעֵי מֵה חֲטָאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי: כִּי מִשְׁשַׁתְּ אֶת כָּל כְּלֵי מֵה מְצֹאֶת מִכָּל כְּלֵי בֵיתְךָ" (בראשית לא, לו – לז), "כִּי מִשְׁשַׁתְּ אֶת כָּל כְּלֵי" – כלומר "מדוע מיששת את כל כלי בידך הטמאות וגרמת לקולל לנשמות ישראל, שיצטרכו לרדת למצרים!?"** ובזה מתבאר הפסוק **"וְעֵנִיתָ וְאֲמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֵלְקִיךָ אֲרַמִּי אֲבִד אֲבִי וַיִּרְדּוּ מִצְרַיִם וַיִּגְרְשׁוּ שָׁם בְּמִתֵּי מַעֲטָו וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גְדוֹל עָצוֹם וְרַב" (דברים כו, ה) שעל ידי מישוש הצאן רצה לבן לאבד את הנשמות שבצאן. ואכן הוא הזיק להם, ובשל כך היו צריכות נשמות ישראל להתגלגל במצרים (יחקל יצחקי' מספינקא פרשת ויצא ד"ה ויחר ליעקב) על ידי יעקב אבינו שהוליד את כל צאנו למצרים, ושם הם פרו ורבו וזכו להתגלגל במין האנושי. **וזה הטעם שדווקא במצרים היו ישראל פרים ורבים מאוד** (ילב אריה' פרשת שמות אות ח ד"ה 'ובדרדך' בשם ספר 'גליא רזיא').**

יעקב אבינו דאג לנשמות ישראל שבצאן ושומר עליהן מכל פגע רע

כאשר עמד יעקב להיפגש עם אחיו עשו נאמר **"וַיִּשְׁבְּנוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הִלָּךְ לְקָרְאֲתָךְ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ" (בראשית לב, ז). לכן יעקב שלח לעשו הרשע מנחה מצאנו **"עֵזִים מְאֹתִים וְתְלָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מְאֹתִים וְאִילִים עֶשְׂרִים: גְּמָלִים מִיִּנְיֹקוֹת וּבְנִיחָם שְׁלֹשִׁים פְּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עֶשְׂרֵה אֶתְנֹת עֶשְׂרִים וְעֶגְרָה" (בראשית לב, טו – טז).** **יעקב אבינו לא רצה לקחת חלילה צאן שיש בו נשמות קדושות של ישראל, לכן הוא נתן לצאן לבוא לפניו בלי שהוא בחר אותם כפי שנאמר "וַיִּזְכֹּן שָׁם בְּלִילָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אַחִיו" (בראשית לב, יד) (עפ"י 'חוט של חסד' על התורה למחבר 'שבט מוסרי' פרשת וישלח ד"ה ויקח מידו). ואכן כל הצאן שנשלחו אל עשו היו פסולים ובעלי מומים חיזוניים (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת י' אות כא ערך יעקב) מה שהעיד גם על פנימיותם שלא היה בהם נשמה קדושה (להרחבה על משמעות המומים בעלי החיים ובבני האדם ראה מאמרינו לפרשת אמור – 'מומי האדם והבהמה').****

